

โดย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ให้ความสำคัญในการสกัดกั้นมิให้ตลาดทุนเป็นแหล่งของการฟอกเงินมาโดยตลอด โดยติดตามและดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อสกัดกั้นมาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องในทุกมิติ ในช่วงครึ่งปีแรกของ 2569 ก.ล.ต. ได้ดำเนินการเชิงรุกเพื่อสกัดกั้นทุนเทาในหลากหลายมิติ โดยแนวทางการดำเนินการมีลักษณะผสมผสานทั้งมาตรการเชิงนโยบาย กฎเกณฑ์ การบังคับใช้กฎหมาย และการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การออกและปรับปรุงหลักเกณฑ์

ก.ล.ต. ได้ดำเนินการปรับรอบกำกับดูแลให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการใช้ช่องทางตลาดทุนและสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการเคลื่อนย้ายหรือฟอกเงินจากกลุ่มทุนที่ไม่โปร่งใส หลักเกณฑ์สำคัญคือ การยกระดับมาตรการที่เกี่ยวกับการทำความรู้จักลูกค้า (KYC) และกระบวนการติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้าให้มีความเข้มข้นมากขึ้นด้วยการกำกับดูแลที่สอดคล้องกับลักษณะและระดับความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละราย และธุรกรรมที่ลูกค้าใช้บริการ เพื่อให้มาตรการที่นำมาใช้มีความเหมาะสมในการป้องกันการกระทำผิดทางเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยการยกระดับการทำ KYC ดังกล่าวครอบคลุมการดำเนินการอย่างเข้มข้นตั้งแต่กระบวนการเปิดบัญชี การระบุผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ทั้งกรณีบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล การตรวจสอบความถูกต้องและสมเหตุสมผลของข้อมูลลูกค้า เช่น อาชีพ รายได้ แหล่งที่มาของเงินลงทุน ตลอดจนความสมเหตุสมผลในการประกอบธุรกิจของนิติบุคคล การติดตามพฤติกรรมการทำธุรกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยหากพบความผิดปกติให้ดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับที่เข้มข้น และรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ป.ป.ง.) นอกจากนี้ ยังกำหนดมาตรการด้านการฝากและถอนเงินสำหรับบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ให้สามารถตรวจสอบที่มาได้อย่างชัดเจน เช่น ไม่รับฝากเงินสดเข้าบัญชีผู้ประกอบธุรกิจการฝากและถอนเงินด้วยบัญชีธนาคารที่มีชื่อตรงกับบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ของลูกค้าเพื่อป้องกันการฟอกเงิน หรือการกำหนดให้การฝากและถอนเงินด้วยบัญชีเงินธนาคารเดียวกันเพื่อป้องกันบัญชีม้า

อีกทั้ง ก.ล.ต. กำลังดำเนินการปรับปรุงแนวทางการพิจารณาบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์และผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล (ผู้ประกอบธุรกิจฯ) ที่ต้องขอรับความเห็นชอบ เพื่อให้สะท้อนถึงผู้มีอำนาจควบคุมที่แท้จริงของผู้ประกอบธุรกิจฯ ซึ่งจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นของตลาดทุนโดยรวม ได้แก่ ปรับปรุงนิยาม “ผู้ถือหุ้นรายใหญ่” ให้รวมถึงผู้มีอำนาจควบคุม และเพิ่มเติมวิธีการพิจารณาสัดส่วนการถือหุ้นทางอ้อมแบบเฉื่อยตามสัดส่วน ตลอดจนกำหนดให้การถือหุ้นและลักษณะที่เข้าข่ายการมีอำนาจควบคุมต้องรวมถึงคู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือบุคคลซึ่งมีพฤติกรรมที่แสดงว่ามีเจตนาร่วมกันในการใช้สิทธิออกเสียงไปในทางเดียวกัน หรือให้บุคคลอื่นใช้สิทธิออกเสียงของตน และมีความสัมพันธ์หรือมีพฤติกรรมร่วมกับบุคคลอื่น

นอกจากนี้ ก.ล.ต. เห็นว่า ที่มาของแหล่งเงินทุนหรือผู้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจฯ ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยหากแหล่งเงินทุนหรือการให้ความช่วยเหลือทางการเงินดังกล่าวมีที่มาจากกระทำความผิดกฎหมาย เช่น ความผิดฐานฟอกเงิน ก.ล.ต. จึงจะปรับปรุงเกณฑ์ที่ระดับการกำกับดูแล “ผู้ถือหุ้นรายใหญ่” ของผู้ประกอบธุรกิจฯ โดยขยายขอบเขตให้ครอบคลุมถึง “ผู้ให้เงินทุนสำคัญ” โดยต้องได้รับความเห็นชอบจาก ก.ล.ต. พร้อมทั้งกำหนดให้มีการนับรวมบุคคลที่มีแหล่งเงินทุนเดียวกันเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ด้วย เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้ประกอบธุรกิจฯ มีเงินทุนหรือการสนับสนุนทางการเงินจากแหล่งที่มาที่ชอบด้วยกฎหมาย สามารถตรวจสอบที่มาของเงินทุนได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านกฎหมาย ความน่าเชื่อถือ และภาพลักษณ์ของผู้ประกอบธุรกิจ

ยกระดับการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล

ควบคู่กันนั้น ก.ล.ต. ยังให้ความสำคัญกับการยกระดับมาตรฐานการกำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล โดยเฉพาะในเรื่องการเปิดบัญชีและการตรวจสอบเส้นทางการเคลื่อนย้ายสินทรัพย์ดิจิทัล เพื่อเชื่อมโยงธุรกรรมที่อาจเกี่ยวข้องกับบัญชีม้าหรือเครือข่ายที่มีความเสี่ยง โดยการดำเนินงานดังกล่าวได้นำไปสู่ผลลัพธ์เชิงรูปธรรมในด้านการระงับบัญชีม้าสินทรัพย์ดิจิทัล ซึ่ง ก.ล.ต. ได้ประสานกับผู้ประกอบธุรกิจให้เร่งตรวจสอบบัญชีที่มีพฤติกรรมต้องสงสัย และดำเนินการระงับหรือปิดกั้นบัญชีอย่างทันท่วงที โดย ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2569 ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลได้ดำเนินการระงับบัญชีมาแล้วรวมทั้งสิ้น 59,490 บัญชี สะท้อนถึงความร่วมมือเชิงปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการตรวจจับการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเป็นช่องทางของทุนเทา

อีกหนึ่งความคืบหน้าสำคัญในฝั่งของสินทรัพย์ดิจิทัล คือ การเตรียมใช้ Travel Rule โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลจัดส่งข้อมูลผู้โอนไปพร้อมธุรกรรมการโอนสินทรัพย์ดิจิทัล และตรวจสอบข้อมูลในกรณีรับโอนสินทรัพย์ดิจิทัล ซึ่งได้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดต่าง ๆ ไปแล้วในช่วงที่ผ่านมา และเตรียมออกหลักเกณฑ์ในเร็ว ๆ นี้

การประสานความร่วมมือ

ในมิติของการประสานความร่วมมือ ก.ล.ต. ได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะการบูรณาการข้อมูลกับหน่วยงานสำคัญ เช่น สำนักงาน ปปง. ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและร่วมกันวิเคราะห์เส้นทางธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเครือข่ายทุนเทา ซึ่งได้มีกรณีที่สามารถนำไปสู่การดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินของเครือข่ายสแกมเมอร์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว นอกจากนี้ ในด้านการตรวจสอบผู้ประกอบธุรกิจตัวกลาง ก.ล.ต. และสำนักงาน ปปง. ได้ร่วมกันเข้าตรวจสอบบริษัทหลักทรัพย์ที่มีลูกค้าที่ถูกอายัดทรัพย์สินจากสำนักงาน ปปง. ในปี 2569

ขณะเดียวกัน ความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศก็ยังมีบทบาทสำคัญในการติดตามธุรกรรมข้ามพรมแดน ซึ่ง ก.ล.ต. ได้เร่งดำเนินการโดยได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินการต่าง ๆ มีความคืบหน้าไปอย่างมาก

การบังคับใช้กฎหมาย

ก.ล.ต. ได้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง โดยมีการกล่าวโทษทั้งในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการไม่รายงานการได้มาซึ่งหลักทรัพย์เมื่อเปลี่ยนแปลงการถือครองอย่างมีนัยและข้ามจุดตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้ลงทุนจำเป็นต้องใช้ประกอบการตัดสินใจ รวมถึงกรณีผู้ประกอบการธุรกิจตัวกลางที่มีระบบการทำความรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบลูกค้าไม่รัดกุมเพียงพอ ไม่สามารถระบุผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง หรือไม่ดำเนินการมาตรการเพิ่มเติมเมื่อพบธุรกรรมอันควรสงสัย ซึ่งอาจเปิดช่องให้กลุ่มทุนที่ไม่โปร่งใสเข้ามาใช้ช่องทางผ่านตลาดทุนได้

การกล่าวโทษกรณีเหล่านี้แม้จะเป็นลักษณะความผิดเชิงกระบวนการ แต่มีผลกระทบโดยตรงต่อความโปร่งใสและความเป็นธรรมของตลาดโดยรวม โดยหลังจากการกล่าวโทษจะเป็นกระบวนการบังคับใช้กฎหมายทางอาญาในการสอบสวนของพนักงานสอบสวน การสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ และการพิจารณาของศาลยุติธรรม ตามลำดับ ซึ่ง ก.ล.ต. จะติดตามความคืบหน้าในการดำเนินคดี และจะร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่

เมื่อพิจารณาภาพรวมของการดำเนินงานในช่วงประมาณ 6 เดือนที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าการดำเนินการสกัดกั้นทุนเทาของ ก.ล.ต. มีความก้าวหน้าในหลายมิติ ทั้งการปรับปรุงเกณฑ์กำกับดูแลให้ทันต่อความเสี่ยง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตามธุรกรรม การสร้างความร่วมมือเชิงลึกกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ดี ด้วยลักษณะของทุนเทาที่มีการปรับตัวอย่างรวดเร็ว การดำเนินงานในระยะต่อไปยังคงต้องอาศัยความต่อเนื่องและการติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด คงไว้ซึ่งความเชื่อมั่นของผู้ลงทุนและเสถียรภาพของตลาดทุนไทยในระยะยาว
